

ენა და ენათმეცნიერება

დისკურსული სტილისტიკა და ციფრული ირონია:
ქართული სოციალური მედიის ტექსტების ლიტერატურულ-
ენათმეცნიერული ანალიზი

ვახტანგ ენდელაძე

Endeladze.vakhtang@atsu.edu.ge

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ქუთაისი, საქართველო

DOI:<https://doi.org/10.52340/atsu.2025.2.26.06>

სტატიაში განხილულია დისკურსული სტილისტიკისა და ციფრული ირონიის ურთიერთიმართების საკითხი თანამედროვე ქართულ სოციალურ მედიაში. კვლევა ეფუძნება სტილისტიკისა და დისკურსის თეორიებს, ხოლო ანალიზის საგანია სოციალურ პლატფორმებზე (Facebook, Instagram, X/twitter) გამოქვეყნებული ქართულენოვანი პოსტები, კომენტარები და მემეტური ტექსტები, რომლებსაც ახასიათებს მრავალშრიანი ირონიული სტრატეგიები. ემპირიული მასალის ანალიზი ცხადყოფს, რომ ირონია თანამედროვე ციფრულ სივრცეში აღარ არის მხოლოდ იუმორის ფორმა ან რიტორიკული ოსტატობა – ის ფუნქციონირებს როგორც სოციალური კრიტიკის, იდენტობის კონსტრუქციისა და დისკურსული წინააღმდეგობის ერთ-ერთი ეფექტური მექანიზმი. სტატიაში ნაჩვენებია, თუ როგორ მოქმედებს ირონია როგორც სტილისტიკური დისტანციის გამოხატვის, ერთგვარი სიმბოლური დაცულობისა და მულტიმედიატური სიგნალების გამოხატვის საშუალება. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა ინტერტექსტუალობას, ენობრივ პარადოქსებს, ვიზუალურ ნიშნებსა და თვითირონიულ ნარატივებს. ციფრული ირონია ქართულ სოციალურ მედიაში გვევლინება როგორც სტილისტურად კომპლექსური და კულტურულად რეზისტენტული კომუნიკაციის ხერხი, რომელიც ქმნის სოციალურ, პოლიტიკურ და ესთეტიკურ მნიშვნელობათა მოძრაობის ახალ ველებს.

საკვანძო სიტყვები: ქართული ენა, ინტერტექსტუალობა, მემეტური კულტურა, კრიტიკული დისკურსი, სტილისტიკური პაროდია

ციფრული ტექნოლოგიების სწრაფი განვითარება და სოციალური მედიის პლატფორმების გამოყენების უწყვეტი ზრდა თანამედროვე საზოგადოებრივ ცხოვრებაში არა მხოლოდ კომუნიკაციის ფორმებს ცვლის, არამედ ენის გამოყენების საინტერესო სურათს ქმნის. სოციალური მედიის ტექსტები, როგორცაა პოსტები, კომენტარები, მემები თუ მოკლე ფორმატის ვიდეოები, ხშირად არ ექვემდებარება ტრადიციული ენათმეც-

ვ. ენდელაძე

ნიერული კატეგორიზაციის ტრადიციულ ჩარჩოებს და საჭიროებს ინტერდისციპლინურ ანალიზს, რომელიც ენის სტილისტიკას კულტურულ და სოციოპოლიტიკურ კონტექსტებთან აერთებს.

ირონია, როგორც ენობრივი და დისკურსული ფენომენი, ბუნებრივად უკავშირდება წინააღმდეგობასა და მეტაფორას. მისი ფუნქცია ხშირად სცილდება იუმორის ტრადიციულ გაგებას და იძენს პოლიტიკურ, სოციოკულტურულ და ფილოსოფიურ დატვირთვას. ციფრული კომუნიკაციის პირობებში ირონია იძენს ახალ ფორმებს, როგორებიცაა: ფრაგმენტულობა, ე.წ. ემოჯის გამოყენება, ვიზუალური თანმდევეები, ინტერტექსტუალური მინიმუმები... შედეგად იქმნება მრავალშრიანი სტილისტიკური სტრატეგია, რომელიც მნახველს/მკითხველს ხშირად მხოლოდ ირიბად აწვდის სათქმელს. ქართულ სოციალურ მედიაში ეს ტენდენცია განსაკუთრებით თვალშისაცემია. სოციალური კრიტიკა, პოლიტიკური უკმაყოფილების გამოხატვა, გენდერული საკითხები თუ თვითირონიული მემები – ენობრივად გადმოცემულია ირონიის ფორმით, რომელიც ხშირად იცვლის კონოტაციას, კონტექსტს, ზოგჯერ კი ცვლის თვით ავტორობის სტატუსსაც კი.

თანამედროვე სტილისტიკა, გვთავაზობს იმ ანალიტიკურ ჩარჩოს, რომლის მეშვეობითაც შესაძლებელია ციფრული ტექსტების კვლევა არა მხოლოდ ენობრივი ნიშან-თვისებების დონეზე, არამედ სოციალური სიგნალებისა და იდეოლოგიური სტრუქტურების ჭრილში. დისკურსული სტილისტიკა, როგორც პ. სიმპსონისა და სხვა მკვლევართა ნაშრომებშია წარმოჩენილი, ცდილობს ტექსტის შიგნით არსებული სტილისტიკური თავისებურებების ანალიზს, რათა ცხადდეს, როგორ იქმნება მნიშვნელობა ურთიერთქმედებისა და კონტექსტის მექანიზმების მეშვეობით (Simpson 2004, Hodgson 2019).

გარდა ამისა, ციფრული ირონია უშუალოდ უკავშირდება იმ სოციალურ გარემოს, რომელშიც ტექსტი იქმნება და ვრცელდება. ქართულ სოციალურ მედიაში ვხედავთ არა მხოლოდ ირონიის როგორც სტილისტიკური ხერხის გამოყენებას, არამედ მის სოციალურ ფუნქციონალიზაციას – ირონია იქცევა თვითცენზურის, დისტანცირებისა და კოლექტიური თვითშეფასების ერთგვარ ფორმად. ის გვევლინება როგორც გზა პოლიტიკური განწყობების გასაჟღერებლად ფორმით, რომელიც ერთგვარ დამცავ სტრატეგიას წარმოადგენს რეპრესიებისა თუ მორალური პოლარიზაციის წინააღმდეგ. შესაბამისად, ირონია იქცევა სამეტყველო პოლიტიკად,

ენობრივად ჩამოყალიბებულ და სტილისტიკურად შეკრულ პოლიტიკურ აქტად.

ჩვენი კვლევა მიზნად ისახავს ქართული სოციალური მედიის ტექსტების ლიტერატურულ-ენათმეცნიერული ანალიზის გზით გაარკვიოს, როგორ ფორმირდება ციფრული ირონია, რა სტილისტიკური ნიშნები ახასიათებს მას და როგორ უკავშირდება იგი სოციალური აზროვნების ფორმებს. სტატია ეყრდნობა დისკურსული სტილისტიკის თეორიებს, პრაგმატიკისა და ციფრული კომუნიკაციის კვლევებს და ემპირიულად დაფუძნებულია ქართული სოციალური მედიის პლატფორმებზე (Facebook, Instagram, X/Twitter-ის კომენტარებზე და სხვ.) გავრცელებულ მაგალითებზე.

კვლევის საგანია 2025 წლის პირველ ნახევარში ზემოთ დასახელებულ პლატფორმებზე საჯარო წვდომით გამოქვეყნებული პოსტები და კომენტარები.¹

კვლევა, ინტერდისციპლინურია და მიღებული შედეგები მრავალმხრივად მნიშვნელოვანი. ენათმეცნიერებისთვის იგი საინტერესოა ციფრული დისკურსის, სტილისტიკური ტრანსფორმაციებისა და ენობრივი ნორმების დინამიკური გადააზრების კუთხით. დისკურსის ანალიზისა და პრაგმატიკისთვის კვლევა იძლევა მასალას ირონიის როგორც ირიბი მნიშვნელობის კონსტრუქციისა და კომუნიკაციური სტრატეგიის შესასწავლად. კულტუროლოგიისა და მედია კვლევებისთვის იგი ავლენს ციფრულ ირონიას როგორც თანამედროვე კულტურული თვითრეფლექსიის, მემეტური აზროვნებისა და კოლექტიური გამოცდილების გამოხატვის ფორმას. სოციალური და პოლიტიკური კვლევებისთვის კი ირონია წარმოჩნდება როგორც სუბვერსიული კომუნიკაციის მექანიზმი, რომელიც ასახავს ძალაუფლების, წინააღმდეგობისა და საზოგადოებრივი სენსიტივობის დისკურსულ სტრუქტურებს.

თანამედროვე სოციალური მედიის ტექსტები ლინგვისტურად მრავალშრიანი და კულტურულად ღრმად კოდირებულ კომუნიკაციური ერთეულებია, რომლებიც იქმნება და გამოიყენება მრავალმნიშვნელობიან დისკურსულ გარემოში. ეს ტექსტები არ განისაზღვრება მხოლოდ ინფორმაციის გადაცემის საშუალებებად, არამედ მათი ანალიზი ცხადყოფს,

---

¹ პოსტები და კომენტარები ბოლოს ნანახია 12.10.2025

რომ ისინი ხშირად იქცევიან სიმბოლური ძალაუფლების რეპრეზენტაციისა და კულტურულ-იდეოლოგიური პოზიციონირების მნიშვნელოვან სივრცედ. მათ ფორმირებაში მონაწილეობს არა მხოლოდ კონკრეტული ავტორი, არამედ სოციალური ქსელების სპეციფიკური მექანიზმები, პლატფორმის ალგორითმები და საზოგადოებრივი მოლოდინების კომპლექსური ქსელი, რაც ამ ტექსტებს აქცევს ლინგვისტურად დინამიკურ და სოციალური მნიშვნელობებით დატვირთულ ერთეულებად.

ამ გარემოებათა გათვალისწინებით, მნიშვნელოვანია, რომ ამ ტექსტებს ახასიათებს როგორც ენობრივი ფორმალიზაციის ნიშნები (რაც გულისხმობს კონკრეტული სტილისტური კონვენციების, რიტორიკული ხერხებისა და სემიოტიკური კოდების ჩამოყალიბებას), ასევე დისკურსული პოლიტიზაციის მექანიზმების გამოხატვა. აქედან გამომდინარე, სოციალური მედია მნიშვნელოვან ფუნქციას ასრულებს საზოგადოებრივი აზრის ფორმირებასა და კულტურული ღირებულებების ცვლილებაში. შესაბამისად, განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება იმ სტილისტური მექანიზმების გამოვლენასა და კვლევას, რომლებიც ტექსტს სემანტიკურ სიღრმეს სძენენ, ქმნიან ინტერპრეტაციის მრავალმნიშვნელოვნებას და განსაზღვრავენ მის რეცეფციულ ძალას. ეს პროცესი, ბუნებრივია, გავლენას ახდენს ტექსტის გრამატიკულ მხარეზე.

ამ სტილისტურ მექანიზმთა შორის ხშირად გამოიყენება ირონია, რომელიც ციფრული კომუნიკაციის სივრცეში იძენს ახალ სემიოტიკურ ფორმებს, დისკურსულ ფუნქციებსა და მნიშვნელობებს. როგორც ცნობილია, ლიტერატურაში ირონია ხშირად ასოცირდება ავტორის და პერსონაჟის პოზიციათა უნებრივ განსხვავებებთან, ხოლო თანამედროვე ციფრულ სივრცეში ის უმეტესწილად მოქმედებს როგორც მომხმარებლის თვითრეფლექსიური პოზიციის რეპრეზენტაცია. პოლ სიმპსონის განმარტებით, „ირონია არ შემოიფარგლება მხოლოდ ცალკეული სიტყვებითა და ფრაზებით, არამედ ის მთლიანად განსაზღვრავს დისკურსის სტილისტიკურ ორგანიზებას“ (Simpson 2003, 47). მაშასადამე, ირონია აღარ არის მხოლოდ ესთეტიკური ან რიტორიკული ფიგურა. თანამედროვე ციფრულ დისკურსში ირონიული მოდუსები ხშირად ცვლიან როგორც ძალაუფლების სტრუქტურებს, ისე კულტურული ნორმებისა და სოციალურ-პოლიტიკური დისკურსებს. შესაბამისად, ამ მექანიზმის სიღრმისეული ანალიზი აუცილებელი წინაპირობაა იმისთვის, რომ სრული წარმოდგენა შეგვექმნას იმ სტრატეგიების შესახებ, რომელთა მეშვეობითაც

თანამედროვე სოციალური მედიის ტექსტები აქტიურად მონაწილეობენ სოციალური და სიმბოლური რეალობის ფორმირებისა და ტრანსფორმაციის პროცესში.

ციფრული ირონიის ერთ-ერთი განმასხვავებელი მახასიათებელია მისი სტილისტიკური მრავალწახნაგიანობა. ქართულ სოციალურ მედიაში ხშირია ენობრივი პარადოქსების გამოყენება, რაც ტექსტს აძლევს ირონიულ ტონალობას და ამავედროულად ქმნის კრიტიკულ დისტანციას მკითხველსა და წარმოსახულ რეალობას შორის. მაგალითად, „იმდენად დემოკრატიული ქვეყანა გვაქვს, რომ ყველას შეუძლია, საჯაროდ თქვას, რომ დემოკრატია არ უნდა“ (გიორგაძე, 2025).

ეს ფორმულირება ირონიის კლასიკურ ნიმუშს მიჰყვება, რომელშიც ფორმა შეგუებას გამოხატავს, ხოლო შინაარსი – უარყოფას. ირონიის ძალა სწორედ ამ ურთიერთდაპირისპირებაში მჟღავნდება – ტექსტში გამოყენებულია სარკაზმი, რომელიც რეალობის პარადოქსულობაზე მეტყველებს.

ციფრულ სივრცეში ირონია ხშირად ისეთი ელემენტების გამოყენებითაც იქმნება, როგორებიცაა: ფოტო, არაორდინარული პუნქტუაცია, ემოჯები, ინტერტექსტუალური მინიშნებები. ეს ფაქტორები ქმნიან სტილისტურ ქსოვილს, სადაც ირონია ფუნქციონირებს არა როგორც მინიშნება, არამედ როგორც დამოუკიდებელი დისკურსული ფორმა. მაგალითად, ერთ-ერთ ინსტაგრამ-პოსტში, რომელსაც თან ერთვის უინტერესო ფოტოსურათი და ასეთი წარწერა: „ჩემი შვებულების გეგმები — დარჩენა სახლში და თავშეკავებული ლოგინთან ლტოლვა“ (აბულაძე, 2025), აშკარად ვლინდება ირონიული ტონი, რომელიც არა მარტო შინაარსის დაბალანსებული ფორმულირებით, არამედ სურათისა და ტექსტის შეუსაბამობით იძენს სემიოტურ ეფექტს.

დისკურსული სტილისტიკის თვალსაზრისით, ირონია შეიძლება განვიხილოთ როგორც ტექსტის შინაგანი და გარეგანი სტრუქტურების გადაკვეთის წერტილი. ლიჩის მიხედვით, სტილისტიკა ყურადღებას ამახვილებს იმ „ენობრივ შერჩევაზე, რომელიც ქმნის ეფექტს და აწესებს ტექსტის ინტერპრეტაციის საზღვრებს“ (Leech & Short 2007, 62). ეს მიდგომა განსაკუთრებით აქტუალურია ციფრული კომუნიკაციის კონტექსტში, სადაც ტექსტი მუდმივად მერყეობს პირდაპირობასა და მოჩვენებით გულწრფელობას შორის.

ვ. ენდელაძე

ამგვარ გარემოში ირონია სტრატეგიულ ინსტრუმენტად ფუნქციონირებს, რომელიც ტექსტს საშუალებას აძლევს, ერთდროულად დააფიქსიროს რეალობა და თავიდან აიცილოს პასუხისმგებლობის დაკისრება კონკრეტულ სუბიექტზე. მაგალითად, ფეისბუქზე გავრცელებულ ერთ იუმორისტულ კომენტარში ვკითხულობთ: „კოვიდი აღარ არის, რაც იმას ნიშნავს, რომ მთავრობამ გადაჭრა პანდემია ან უბრალოდ ჩვენ დავიღალეთ“ (გოგიბერიძე, 2025). ეს ტექსტი თითქოს აღწერს არსებულ მდგომარეობას, თუმცა სტილისტიკურად განაზოგადებს მიზეზს და პასუხისმგებლობას გაურკვეველ სივრცეში ტოვებს. სწორედ ეს ეფექტი მიიღწევა ირონიის მეშვეობით, რომელიც ტექსტს კრიტიკულ შინაარსსაც სძენს და ავტორისათვის ერთვარ დაცვასაც ქმნის.

ციფრულ ირონიას მჭიდრო კავშირი აქვს ინტერტექსტუალობასთან, რაც მას თანამედროვე კულტურული კომუნიკაციის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან სტრატეგიად აქცევს. ირონიის სტილისტიკური მექანიზმები ხშირად ეფუძნება მკითხველის უნარს, ამოიცნოს უკვე არსებული ტექსტები, კულტურული კონტექსტები, სლენგი ან მემეტური ფორმულები. ამ თვალსაზრისით, ირონია კოლექტიურ ცოდნასა და საერთო გამოცდილებაზე აგებული კომუნიკაციის ფორმად გვევლინება. მაგალითად, ერთ გავრცელებულ ქართულ მემში გამოყენებულია კადრი ფილმიდან „მონანიება“, რომელსაც ერთვის წარწერა: „ეს გზა აღარავის გაუვლია, მაგრამ GPS ისევ აქ მიგიყვანს“ (ლოლაშვილი, 2025). ტექსტის ირონიულობა ვლინდება როგორც ისტორიულ-კულტურულ რეფერენციაში, ისე თანამედროვე ტექნოლოგიური გამოცდილების მიმართ მსუბუქად ცინიკურ დამოკიდებულებაში. აღნიშნული მემი არა მხოლოდ კონკრეტულ სიტუაციას ეხმიანება, არამედ ფართო სოციალურ და ტექნოლოგიურ რეალობასაც ირონიულად აკომენტარებს.

პ. სიმპსონის მიხედვით, ამგვარი ტექსტები შეიძლება განვიხილოთ როგორც „მეტაირონია“, რადგან ისინი დისტანციას ქმნიან არა მხოლოდ კონკრეტული გამონათქვამის, არამედ მთლიანად კომუნიკაციური სისტემის მიმართ (Simpson 2003, 119). ამგვარად, ციფრული ირონია სცილდება ინდივიდუალური ტექსტის ფარგლებს და კრიტიკულ რეფლექსიად იქცევა თანამედროვე დისკურსის მიმართ. ირონია ქართულ ციფრულ ტექსტებში ხშირად ასრულებს სუბვერსიულ ფუნქციას. ჯ. ბატლერი აღნიშნავს, რომ ირონია შესაძლებელია იქცეს წინააღმდეგობის ენად მაშინ, როცა დომინანტური დისკურსი წინააღმდეგობების პირდაპირ გამოხატ-

ვას კრძალავს (Butler 1997, 21). ამ ტიპის ირონია განსაკუთრებით თვალშისაცემია სოციალურ თემებზე კომენტირებისას. მაგალითად, შეიძლება დავიმოწმოთ სოციალურ ქსელში გავრცელებული ერთ-ერთი მემეტური ფოტოს კომენტარები: „ინფლაცია კი გაიზარდა, მაგრამ ფასები არ შეგვეხო – უბრალოდ პროდუქტი გაქრა“; „საგარეო ვალიც კაი რამაა – იმდენად გაიზარდა, სახლში ხომ მაინც აღარ შემოგვივარდება“; „სოციალური პროგრამები გაფართოვდა – ახლა ყველას შეგვიძლია ერთდროულად ვიყოთ და არ ვიყოთ დახმარების მიმღებთა სიაში“; „გზებს ისე კარგად აკეთებენ, რომ შემდეგი არჩევნებისთვის აუცილებლად ისევ თავიდან შეაკეთებენ“ (გონაშვილი, 2025); - ეს ტექსტები აგებულია პარადოქსულ ლოგიკაზე და ამავე დროს ასახავს სოციალური კრიტიკის შინაარსს, მაგრამ იმგვარად, რომ ავტორი რჩება „ირონიის ნიღბის“ უკან, რაც მას იცავს პირდაპირი პოზიციის დაფიქსირებით გამოწვეული შესაძლო საფრთხისგან.

ირონია ხშირ შემთხვევაში ხდება თვითრეფლექსიის საშუალება. ციფრული ირონია საქართველოში არ არის მხოლოდ სხვების მიმართ გამობატული კრიტიკა, იგი ხშირად მიმართულია თავად ავტორის, მისი სოციალური კლასის, გენდერული როლების ან იდენტობის მიმართ. მაგალითად, ერთ-ერთი პოსტის კომენტარებში ვკითხულობთ: „რა მაგარია, რომ ფემინისტი ვარ და მაინც ველოდები, ვინ მომწერს პირველად“ (ლეკიაშვილი, 2025) „ვფიქრობ, რომ ძალიან თვითდაჯერებული ადამიანი ვარ... სანამ ვინმე რამეს მკითხავს“ (კაკალაშვილი, 2025); „როცა ვამბობ, რომ დამოუკიდებელი ქალი ვარ, ვგულისხმობს იმასაც, რომ საჭმელი თვითონ უნდა გავიკეთო და ეს უკვე ზედმეტი თავისუფლებაა“ (ყოლბაია, 2025) - ამ შემთხვევაში ირონია არა მარტო სტილისტური ოსტატობაა, არამედ თვითკრიტიკის საშუალებაც, რომელიც ირიბად გადმოსცემს სოციალურ სტერეოტიპებში გახვეულ დამაბულობას. ამ ტიპის ირონია პოსტმოდერნულ თვითგამოხატვას ეხმიანება, სადაც სუბიექტი არა მხოლოდ ნარატორის, არამედ თავისივე პაროდის ფორმით გამოჩნდება.

საინტერესოა შემთხვევები, როცა ირონიული შინაარსი თავაზიან ფორმაშია „დამალული“. მაგალითად: „მეგობრებო, მადლობა იმ დაუვიწყარი ღამისთვის, როცა ვიმეცადინე მარტო და თქვენ გეძინათ. ჩემთვის

ვ. ენდელაძე

ეს იყო კოლექტიური გამოცდილება“ (გაბუნია, 2025). ეს ტექსტი ე.წ. „პასიური აგრესიის“ ნიშნებსაც ატარებს, ამ ტიპის პოსტები აქტიურად გამოიყენება ციფრულ კომუნიკაციაში სოციალური უთანხმოების ან ჩაგვრის ირიბად გადმოსაცემად.

მსგავსადაა აგებული ეს პოსტიც: „დიდი მადლობა ყველას, ვინც დამპირდით, რომ დამირეკავდით... თქვენი სიჩუმე ნამდვილად ასვენებს ჩემს ნერვებს“ (ჩაკვეტაძე, 2025) – აქ იქმნება ირონიული დისონანსი, რადგან ზედმეტი თავაზიანობა კითხვის ქვეშ აყენებს სიტყვების პირდაპირ მნიშვნელობას. ფორმის თავაზიანობა და შინაარსის სარკასტულობა ერთმანეთს ეწინააღმდეგება, რაც ქმნის დეკონსტრუქციულ ეფექტს: „მადლობა“ რეალურად საყვედურის გადმოსაცემი ნიღაბია.

„ძალიან მომწონს თქვენი პუნქტუალურობა – შეხვედრა ზუსტად იმდენად არ დაიწყო თავის დროზე, როგორც ველოდი“ (როხვაძე, 2025). ტექსტი პოზიტიურ შეფასებას იყენებს ნეგატიური მოვლენის ასაღსანიშნად – ეს კი კლასიკური დეკონსტრუქციული ირონიული სტრატეგია.

„გმადლობთ, რომ ისევ დაურეკავად დამტოვეთ. გადავეჩვიე ზედმეტად კომფორტულ ურთიერთობებს“ (ალაშვილი, 2025) – აქ ფორმალური „გმადლობთ“ დაპირისპირებულია ტექსტის ემოციურ შინაარსთან. სემანტიკური წინააღმდეგობა ავტორის შინაგან გაღიზიანებას ირიბად გამოხატავს, ხოლო ჰიპერბოლური ფრაზა „გადავეჩვიე ზედმეტად კომფორტულ ურთიერთობებს“ ქმნის თვითირონიულ პლასტს.

„ძალიან მიყვარს, როცა Zoom-ის შეხვედრები 30 წუთით გვიგვიანდება – მახსენებს, რომ დრო უბრალოდ სოციალური კონსტრუქციაა“ (სახეჩიძე, 2025) – აქ ირონია ეფუძნება არა მხოლოდ ზედმეტად თავაზიან ფორმულირებას („ძალიან მიყვარს“), არამედ ფილოსოფიურ ალუზიასაც („დრო სოციალური კონსტრუქციაა“), რაც ქმნის მრავალშრიან სტილისტურ ეფექტს. ავტორი სინამდვილეში აკრიტიკებს დისციპლინის ნაკლებობას, მაგრამ ნარატივს აკადემიურ ტონში აქცევს.

ამ მაგალითებში საერთო სტილისტიკური მექანიზმია ფორმისა და შინაარსის დაპირისპირება, რომელიც ქმნის ენობრივ დისბალანსს. ზედპირული თავაზიანობა, ჰიპერბოლური მადლობა, შენიღბული სარკაზმი და დროის/პუნქტუაციის დეკონსტრუქცია იქცევა ირონიის ძირითად იარაღად. ამით ციფრული ტექსტები მცირე, მაგრამ ზუსტ დისკურსულ ნაპარალს აჩენენ – ავტორის პირდაპირი ემოცია დამალულია, მაგრამ მკითხველისთვის სრულიად ამოსაცნობია. როგორც ტ. ჰოლტგრეივიჩი აღნიშნავს:

ნავს, ირონიული განცხადებები ხშირად ფლობენ აქტიურ „სოციალურ მანიპულაციურ ფუნქციას“, რომელიც აუდიტორიას აქცევს თანამონაწილედ – არა სოლიდარულად, არამედ სარკასტული თანაგრძნობის დონეზე, რაც ხაზს უსვამს ირონიის სტრუქტურულ და ფუნქციურ თავისებურებებს საზოგადოებრივ კომუნიკაციაში (Holtgraves 2005, 111).

ირონია ქართულ ციფრულ სივრცეში განასახიერებს ენობრივ ჰიბრიდიზაციას – ტრადიციული მეტყველების და თანამედროვე ციფრული სლენგის შერწყმას. მაგალითად, ინტერნეტმომხმარებელი წერს: „დავრჩი ტელევიზორის წინ, როგორც არგონავტები ჰერაკლეს გარეშე“ (ბრეგვაძე, 2025). ეს პოსტმოდერნული ალუზია ძველბერძნულ მითოლოგიაზე ქმნის ინტელექტუალურ ირონიას – ციფრული ტექსტი თამაშობს მაღალკულტურულ და პოპკულტურულ დონეებს შორის, და ამის მეშვეობით, მიგვანიშნებს, რომ თავად მკითხველიც თამაშის თანამონაწილეა. ირონია, ამ კონტექსტში, სემიოტურად კომპლექსურ ხერხად გვევლინება – იგი მოითხოვს ცნობიერ მკითხველს, რომელიც ამოიცნობს რეფერენციას და იმავდროულად ჩაებმება ენობრივ თამაშში.

ციფრული ირონია, ისევე როგორც ზოგადად სოციალური მედიის ტექსტები, ხშირად განიხილება როგორც „თვითცენზურის ენა“. ავტორები იშვიათად გამოხატავენ პირდაპირ პოლიტიკურ პოზიციას, ამის ნაცვლად, ისინი ირონიას იყენებენ როგორც ემოციური და სოციალური დისტანციის გამოხატვის საშუალებას. როგორც ა. ბაბალოლა წერს, „ციფრული ირონია ხშირად ფუნქციონირებს როგორც ფსიქოლოგიური გადარჩენის ფორმა — ის აძლევს სუბიექტს საშუალებას, არ შეუერთდეს არც სისტემურ პროტესტს და არც სისტემურ დუმილს“ (Babalola 2020, 134). ქართულ სოციალურ მედიაში ეს დინამიკა განსაკუთრებით საგრძნობია იმ შემთხვევებში, როდესაც ირონია გადადის ფარულ პოლიტიკურ კრიტიკაში. მაგალითად, ერთ-ერთ პოსტში ვკითხულობთ: „საგანგებო მდგომარეობა არ არის, მაგრამ ჩვეულებრივი მდგომარეობაც არ გვაკლია“ (ჯმუხაძე, 2025). აქ ირონია ქმნის კოგნიტურ დისონანსს — ტექსტი თითქოს არაფერს ამტკიცებს, მაგრამ მკითხველს აწვდის ძლიერ ემოციურ და პოლიტიკურ განცდას.

ციფრულ სივრცეში ირონიის გავრცელებას ხელს უწყობს მისი ვიზუალური თანმხლები ფორმები — ემოჯები, ჰემტეგები, სურათები და კლიპები ხშირად იქცევიან ირონიის გამომხატველად. მაგალითად, პოსტს, რომელშიც წერია: „ყველაზე მშვიდი არჩევნები — მხოლოდ სამმა მეზო-

ვ. ენდელაძე

ბელმა იჩხუბა და ორი უბანი დაიკარგა (დუდუჩავა, 2025)“, ახლავს „დამამშვიდებელი“ ემოჯი. ეს დისკურსული ირონია ქმნის სტილისტიკურ დისონანსს, რომელიც მხოლოდ ტექსტის შინაარსით ვერ აიხსნება, სწორედ ტექსტისა და ემოჯის წინააღმდეგობრივი ტონალობა წარმოშობს სემანტიკურ ირონიას. როგორც შიფმანი აღნიშნავს, „ციფრული კულტურა ირონიას გარდაქმნის ვიზუალურ ენად, რომელიც მნახველს ინტუიციურად აკავშირებს კოლექტიურ გამოცდილებასთან“ (Shifman 2014, 85).

კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ ციფრული ირონია ქართულ სოციალურ მედიაში წარმოდგენილია როგორც მრავალდონიანი დისკურსული მექანიზმი, რომელიც აერთიანებს ენობრივ სტილისტიკას, კულტურულ ინტერტექსტუალობას, სოციალურ კრიტიკას და თვითრეფლექსიურ იდენტობას. იგი აღარ არის მხოლოდ იუმორის ფორმა ან მეტყველების სტილისტიკური სამკაული – პირიქით, ციფრულ პირობებში ირონია იძენს ანალიტიკურ და ფუნქციურ წონასწორობას, რითაც იქცევა სოციალური ნარატივების ფორმირების ერთ-ერთ წამყვან ინსტრუმენტად. ეს სტრატეგია ქმნის ტექსტებს, რომლებიც ერთდროულად არიან მიგნებული და დამალული, ირიბი და პირდაპირი, მომაბეზრებელი და გულწრფელი.

ირონიული ტექსტები ციფრულ სივრცეში ხშირად ეყრდნობიან არა მხოლოდ ლექსიკურ და სინტაქსურ თავისებურებებს, არამედ სტილისტური დონეების ისეთ ფენებს, როგორებიცაა: სტანდარტული ენის ნორმათა განზრახ დარღვევა, ფორმისა და შინაარსის დაპირისპირება, ინტერტექსტუალური მინიშნებები, ვიზუალური თანმხლები ნიშნები (ემოჯები, მემები, ფოტოკომპოზიციები) და ენობრივი თვითპაროდია. სწორედ ამ კომპონენტების სინთეზით იქმნება ციფრული ირონია როგორც სტილისტური ტექნიკა და კულტურულ-სოციალური პოზიციის გამოხატვის გზა.

ქართული სოციალური მედიის შემთხვევითი თუ ტენდენციური მასალის ანალიზმა აჩვენა, რომ ირონია ხშირად ასრულებს სამ ფუნქციას: კრიტიკულს, თვითრეფლექსიურს და სუბვერსიულს. იგი ხშირ შემთხვევაში ცვლის პირდაპირ კრიტიკულ ენას ირიბი, თავშეკავებული, მაგრამ ეფექტური დისკურსით, რაც მნიშვნელოვანწილად განპირობებულია თანამედროვე საზოგადოებაში მზარდი ცენზურული, მორალური თუ იდეოლოგიური ზეწოლის სტრუქტურებით. ამ კონტექსტში, ირონია ასრულებს როგორც რიტორიკული დაცვის ფუნქციას, ისე სოციალური თანაგ-

რძობის გამოხატვის ფუნქციას, იგი საშუალებას აძლევს ავტორს გამოხატოს საკუთარი პოზიცია და ამავდროულად თავიდან აიცილოს კონფრონტაცია მკაფიო პოლიტიკური ან იდენტობით დატვირთული განცხადების ფორმით.

სტილისტიკურად, ირონიის ანალიზი ცხადყოფს, რომ ციფრული ტექსტები საჭიროებენ ინტერდისციპლინურ მიდგომას – მხოლოდ ლინგვისტური ან მხოლოდ კულტუროლოგიური პერსპექტივა საკმარისი არ არის. აუცილებელია ერთდროულად აღვიქვათ ტექსტი როგორც სტილისტური ფაქტურა და როგორც სოციალური განაცხადი. დისკურსული სტილისტიკა სწორედ ამ წერტილზე გვთავაზობს ანალიტიკური ჩარჩოს გაერთიანებას, რომელშიც შესაძლებელი ხდება როგორც ტექსტის შიდა სტრუქტურის, ისე მისი დისკურსული პოზიციის კომპლექსური ანალიზი.

კვლევის შედეგად დასტურდება, რომ ირონია არა მხოლოდ სტილისტური ინოვაციის სივრცეა, არამედ - ციფრული კულტურის კოლექტიური ცნობიერების ინდიკატორიც. ქართულ სოციალურ მედიაში ის ასახავს საზოგადოებრივი განწყობების, ტრავმებისა და იდენტობების მოძრაობას, მათ შორებსა და წინააღმდეგობებს და, ამდენად, ის არის როგორც ენათმეცნიერული, ისე ჰერმენევტიკული და კულტუროლოგიური კვლევის საგანი.

ლიტერატურა

- Butler, J. 1997. *Excitable Speech: A Politics of the Performative*. New York: Routledge.
- Babalola, A. 2020. *Title of the Book*. Publisher.
- Hodgson, J. A. 2019. *Stylistics and Social Meaning: A Multimodal Perspective on Discourse*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Holtgraves, T. 2005. „Social Psychology and Language: Words, Utterances, and Conversations. “In T. Holtgraves (Ed.), *The Oxford Handbook of Language and Social Psychology* (pp. 93–116). Oxford: Oxford University Press.
- Leech, G. N., & Short, M. H. 2007. *Style in Fiction: A Linguistic Introduction to English Fictional Prose* (2nd ed.). Harlow: Pearson Education.
- Shifman, L. 2014. *Memes in Digital Culture*. Cambridge, MA: MIT Press.

Simpson, P. 2003. *On the Discourse of Satire: Towards a Stylistic Model of Satirical Humour*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.

Simpson, P. 2004. *Stylistics: A Resource Book for Students*. London: Routledge.

Language and Linguistics

Discursive Stylistics and Digital Irony: A Literary and Linguistic Analysis of Georgian Social Media Texts

Vakhtang Endeladze

Endeladze.vakhtang@atsu.edu.ge

Akaki Tsereteli State University

Kutaisi, Georgia

DOI:<https://doi.org/10.52340/atsu.2025.2.26.06>

This article explores the interrelation between discursive stylistics and digital irony in contemporary Georgian social media. Grounded in theories of stylistics and discourse analysis, the study examines Facebook posts, comments, and memetic texts written in Georgian, which are characterized by multi-layered ironic strategies. The analysis demonstrates that irony in digital spaces is no longer merely a form of humor or rhetorical embellishment—it functions as an effective mechanism for social critique, identity construction, and discursive resistance. The article highlights how irony operates as a means of stylistic distancing, symbolic self-protection, and the generation of multisemiotic signals. Particular attention is paid to intertextual references, linguistic paradoxes, visual cues, and self-ironic narratives. In conclusion, the article argues that digital irony in Georgian social media emerges as a stylistically complex and culturally resistant mode of communication, generating new domains of social, political, and aesthetic meaning.

Keywords: *Georgian language, Intertextuality, memetic culture, critical discourse, stylistic parody*

The rapid development of digital technologies and the continuous expansion of social media platforms have transformed not only modes of communication but also patterns of language use in contemporary public life. Social media texts—such as posts, comments, memes, and short-form videos—often resist traditional linguistic categorization and therefore require an interdisciplinary analytical framework that integrates stylistics with cultural and socio-political contexts.

Irony, as a linguistic and discursive phenomenon, is intrinsically linked to contradiction and metaphor. Its function frequently extends beyond humor and acquires political, sociocultural, and philosophical dimensions. Under conditions of digital communication, irony adopts new forms - fragmentation, emojis, visual accompaniments, and intertextual references - producing a multilayered stylistic strategy in which meaning is often conveyed indirectly. These tendencies are particularly pronounced in Georgian social media discourse, where social critique, political dissatisfaction, gender-related commentary, and self-ironic memes are predominantly articulated through ironic modes. In this context, irony often shifts its connotations, depends heavily on context, and at times destabilizes the notion of stable authorship.

Contemporary stylistics provides an analytical framework for examining digital texts not only at the level of linguistic features but also in relation to social signals and ideological structures. Discourse stylistics, as articulated in the work of Paul Simpson and others, focuses on the analysis of stylistic choices within texts in order to explain how meaning is constructed through interaction and contextual mechanisms (Simpson 2004, Hodgson 2019).

Digital irony is closely linked to the social environment in which texts are produced and circulated. In Georgian social media, irony functions not merely as a stylistic device but as a social practice-serving as a form of self-censorship, distancing, and collective self-evaluation. It becomes a means of articulating political attitudes in a form that provides protection against repression or moral polarization. Consequently, irony operates as a form of discursive politics: a stylistically structured political act.

This study aims to investigate how digital irony is constructed in Georgian social media texts, which stylistic features characterize it, and how it relates to broader forms of social thought. The article draws on theories of discourse stylistics, pragmatics, and digital communication and is empirically based on publicly accessible posts and comments published on Facebook, Instagram, and X/Twitter during the first half of 2025.

One illustrative example reads: “We are such a democratic country that everyone is free to say publicly that democracy should not exist” (Giorgadze, 2025).

This formulation follows a classical ironic pattern in which the form suggests affirmation while the content implies negation. The ironic force

emerges precisely from this opposition, revealing a sarcastic commentary on political paradoxes.

In digital environments, irony is frequently constructed through multimodal elements such as images, unconventional punctuation, emojis, and intertextual references. For instance, an Instagram post accompanied by a deliberately unremarkable photograph bears the caption: “My vacation plans — staying at home and developing a restrained attraction to my bed” (Abuladze, 2025). Here, irony arises not only from the lexical formulation but also from the semiotic mismatch between image and text, producing a layered stylistic effect.

From the perspective of discourse stylistics, irony may be viewed as a point of intersection between a text’s internal and external structures. As Leech argues, stylistics is concerned with “linguistic choice that creates effects and establishes interpretative boundaries” (Leech & Short 2007, 62). This approach is particularly relevant in digital communication, where texts constantly oscillate between apparent sincerity and implicit critique.

Irony often functions as a strategic instrument that allows texts to register social reality while simultaneously avoiding explicit responsibility. A Facebook comment illustrates this mechanism: “COVID is no longer an issue, which means either the government solved the pandemic or we simply got tired” (Gogiberidze, 2025).

Although the statement appears descriptive, irony disperses responsibility into an ambiguous space, enabling critique without direct accusation.

Digital irony is also deeply intertwined with intertextuality, making it a key strategy of contemporary cultural communication. Many ironic texts rely on the reader’s ability to recognize shared cultural references, memes, or historical allusions. For example, a widely circulated Georgian meme uses a still from the film *Repentance* accompanied by the caption: “No one has taken this road anymore, but the GPS will still lead you here” (Lolashvili, 2025).

The irony emerges from the interplay between historical memory and contemporary technological experience, producing a critical reflection on social stagnation.

According to Simpson, such texts may be described as instances of “meta-irony,” as they create distance not only from a specific utterance but from the communicative system as a whole (Simpson 2003, 119). In this sense, digital

irony transcends individual texts and becomes a critical reflection on contemporary discourse itself.

Irony in Georgian digital discourse frequently fulfills a subversive function. As Butler notes, irony may become a language of resistance when dominant discourses restrict direct forms of opposition (Butler 1997, 21). This is evident in meme-based political commentary such as: “Inflation increased, but prices were not affected — the products simply disappeared”; “Foreign debt is a good thing — at least it won’t enter our homes”; “Social programs expanded — now we can all simultaneously be and not be beneficiaries” (Gonashvili, 2025). These statements rely on paradoxical logic, allowing authors to remain shielded behind an “ironic mask.”

Irony also serves as a tool of self-reflection. In Georgian social media, it is often directed at the speaker’s own social position, gender roles, or identity: “It’s great that I’m a feminist and still waiting to see who texts first” (Lekiasvili, 2025); “I consider myself very confident... until someone asks me something” (Kakalashvili, 2025). Here, irony functions as both stylistic skill and social self-critique, aligning with postmodern modes of self-parody.

A notable subtype involves irony masked as politeness or gratitude: “Thank you for that unforgettable night when I studied alone while you slept. A truly collective experience” (Gabunia, 2025); “Thank you for promising to call — your silence is incredibly calming” (Chakvetadze, 2025).

In such cases, excessive politeness undermines literal meaning and produces a passive-aggressive effect, where gratitude becomes a vehicle for reproach.

As Holtgraves observes, ironic statements possess a strong “socially manipulative function,” turning audiences into participants through shared sarcastic recognition (Holtgraves 2005, 111). This mechanism is further intensified by visual elements. For example, a post reading “The calmest elections — only three neighbors fought and two districts were lost” (Duduchava, 2025) is accompanied by a “relaxing” emoji, creating a semantic clash between content and visual cue. As Shifman notes, digital culture transforms irony into a visual language that connects users through shared experiential knowledge (Shifman 2014, 85).

The analysis demonstrates that digital irony in Georgian social media operates as a multidimensional discursive mechanism integrating linguistic

3. ენდელაბე

---

stylistics, cultural intertextuality, social critique, and self-reflexive identity construction. Irony is no longer merely a rhetorical ornament or a form of humor; rather, it functions as a central strategy in the construction of social narratives. These texts are simultaneously explicit and concealed, indirect yet affectively powerful.

Ultimately, the study confirms that irony is not only a site of stylistic innovation but also an indicator of collective consciousness in digital culture. In Georgian social media, it reflects shifting social attitudes, tensions, and identities, positioning irony as a crucial object of linguistic, hermeneutic, and cultural analysis.